

РЕСУРСНО-ОРІЄНТОВАНЕ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ У СТРАХОВИХ КОМПАНІЯХ: ШЛЯХ ДО СТРАТЕГІЧНОЇ ГНУЧКОСТІ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Пахомов М. С., аспірант кафедри обліку і фінансів, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Харків, Україна
e-mail: Maksym.Pakhomov@emmb.khpi.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-9133-3333>

Єршова Н. Ю., доктор економічних наук, доцент, професор кафедри обліку і фінансів, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Харків, Україна
e-mail: natalia.iershova@khpi.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3544-3816>

Анотація. Основною метою цього дослідження є розробка організаційно-економічного механізму управління ризиками у страховій компанії з використанням ресурсного підходу. Для забезпечення її стратегічної гнучкості та конкурентоспроможності на динамічному ринку Методика дослідження базується на вивченні наявного стану управління ризиками страхових компаній шляхом аналізу наукової літератури. Важливими поняттями, які підлягали розгляду, є «Внутрішнє середовище ІЕ», «Система управління інформацією про ризики RMIS» і «Продуктивність фірми FM». Для детальнішого розуміння взаємозв'язків між різними аспектами застосовувався системний аналіз. Доведено, що зниження рівня ризиків страхових організацій та можливість досягнення ними тривалої стратегічної переваги залежать від того, як вони застосовують наявні ресурси, які є вагомими чинниками забезпечення управління ризиками. Розкрито значення внутрішнього середовища страхової компанії, рівня її продуктивності та системи управління ризиками щодо формування потенціалу стратегічної гнучкості. Зокрема, було виявлено, що відсутність достатньої гнучкості може перетворити ключові ресурси на «ядро жорсткості», що обмежує розвиток компанії. Практичне значення результатів дослідження полягає у розкритті економічного змісту стратегічної гнучкості страхових організацій, що дає змогу визначити практичні рішення щодо поліпшення управління ризиками страхових організацій шляхом застосування підходів, які враховують три елементи концепції стратегічної гнучкості: ресурсну гнучкість, гнучкість процесів і стратегічні можливості.

Ключові слова: ризики підприємства, ресурсно-орієнтований підхід, внутрішнє середовище, система управління інформацією про ризик, продуктивність фірми, страхова компанія.

RESOURCE-ORIENTED RISK MANAGEMENT IN INSURANCE COMPANIES: THE PATH TO STRATEGIC FLEXIBILITY AND COMPETITIVENESS

Pakhomov S. Maksym, Postgraduate student Department of Accounting and Finance, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Kharkiv, Ukraine
e-mail: Maksym.Pakhomov@emmb.khpi.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-9133-3333>

Iershova Yu. Natalia, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Finance and Economics, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Kharkiv, Ukraine
e-mail: natalia.iershova@khpi.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3544-3816>

Abstract. The main objective of this study is to develop an organizational and economic mechanism for risk management in an insurance company using a resource approach. To ensure its strategic flexibility and competitiveness in a dynamic market. The study is based on studying the current state of risk management in insurance companies through literature analysis. The important concepts to be considered are "Internal Environment IE" "Risk Information Management System RMIS" and "Firm Productivity FM". For a more detailed understanding of the relationships between various aspects, such as resource flexibility, process flexibility and strategic options, a systems analysis was used. It is proven that reducing the level of risks of insurance organizations and the possibility of achieving a long-term strategic advantage depend on how they use available resources, which are important factors in ensuring risk management. The significance of the internal environment of an insurance company, its productivity level and risk management system in terms of forming the potential for strategic flexibility is revealed.

Scientific novelty. In particular, it was found that the lack of sufficient flexibility can turn key resources into a "core of rigidity", which limits the development of the company. The economic content of the strategic flexibility of insurance organizations makes it possible to identify practical solutions to improve the risk management of insurance organizations by applying approaches that take into account the three elements of the concept of strategic flexibility: resource flexibility, process flexibility and strategic capabilities.

Keywords: *enterprise risks, resource-oriented approach, internal environment, risk information management system, firm productivity, insurance company.*

JEL Classification: G220; D810

Постановка проблеми. Сучасні економічні реалії характеризуються значною невизначеністю та швидкими змінами, що впливають як на підприємства, так і на страхові компанії. Для ефективної діяльності в умовах підвищених ризиків і турбулентності компанії повинні підвищувати свою стратегічну гнучкість, щоб зберігати конкурентні позиції. Стратегічна гнучкість полягає в здатності компаній оперативного адаптуватися до змін на ринку і в технологіях, розширюючи асортимент, впроваджуючи нові продукти та інновації. Для цього важливу роль відіграють наявні ресурси, які забезпечують стабільність компанії.

Останніми роками страховий ринок України зазнав значних трансформацій. У 2020 році у країні працювало 223 страхові компанії, але пандемія і повномасштабна військова агресія РФ призвели до того, що на початок 2024 року кількість страховиків скоротилася до 89 [1,2]. Це означає, що за п'ять років кількість страхових компаній зменшилася більше ніж удвічі. Попри такі складнощі, багатьом страховикам вдалося залишитися прибутковими та збільшити свої активи. Це стало можливим завдяки гнучкій стратегії залучення клієнтів і впровадженню інноваційних страхових продуктів.

Крім того, зростання конкуренції за ресурси, які стають все менш доступними й дорожчими, підкреслює важливість ресурсно-орієнтованого підходу в забезпеченні стратегічної гнучкості компаній. Ефективне управління ресурсами та здатність швидко реагувати на зовнішні виклики дозволяють компаніям залишатися конкурентоспроможними та розвивати свої можливості в умовах постійної невизначеності.

Така тенденція демонструє, що конкурентоспроможність залежить від здатності компанії адаптуватися до ринкових змін через гнучке управління ризиками та ресурсами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження, присвячені визначенню концепції ресурсно-орієнтованого підходу, проведені такими вченими, як: Джей Барні (J. Barney) – у працях «Ресурси фірми та стійка конкурентна перевага» [3] та «Майбутнє теорії ресурсної бази: відродження чи занепад?» [4] він наголошує на важливості унікальних і рідкісних внутрішніх ресурсів; Еліза Пенроуз (E. Penrose) – у книзі «Теорія зростання фірми» [5] підкреслює, що ефективне використання та розширення ресурсів дозволяє підприємствам забезпечити зростання; Джон Річардсон (J. Richardson) – у статті «Організація промисловості» [6] досліджує, як організаційні та економічні фактори впливають на ефективність використання ресурсів для досягнення цілей компанії, зокрема в умовах конкурентного середовища; Аль-Хадаш (Al-Khadash) і Нуграха (Nugraha) [7] – у своїх роботах розглядають вплив екологічного дизайну та організаційної ефективності на управління ризиками, зокрема у контексті фінансових та страхових компаній, зазначаючи, як компанії можуть оптимізувати свої внутрішні ресурси для мінімізації ризиків.

Однак, незважаючи на значний обсяг наукових публікацій на цю тему, питання управління ризиками у страховій компанії у контексті ресурсно-орієнтованого підходу залишаються недостатньо вивченими та потребують подальших досліджень.

Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. В Україні досі залишаються недостатньо дослідженими питання змінного характеру ризиків і невизначеностей, з якими стикаються страхові компанії. Ці ризики зумовлюються такими факторами, як нормативні зміни, технологічний розвиток і соціально-економічні зрушення [8]. Особливо актуальним є дослідження ролі інформаційної системи управління ризиками (RMIS) як модеруючого інструмента у взаємозв'язку між компонентами внутрішнього середовища ERM та ефективністю діяльності страхових компаній. Інформаційна система управління ризиками є технологічним засобом, що сприяє збору, аналізу та поширенню інформації, пов'язаної з ризиками. Дослідження її модераторської ролі дає можливість страховим компаніям краще зрозуміти, як RMIS може підвищити їхню ефективність, і є нагальним завданням для подолання чинних викликів на страховому ринку України.

Дані за 2024 рік показують зростання обсягів страхових премій на 15,5% у ризиковому сегменті (до 10,4 млрд. грн.) і на 18% у сегменті страхування життя (до 1,3 млрд. грн.). Це свідчить про стабільний попит на страхові послуги. Водночас рівень страхових виплат залишається стабільним на рівні 37%, що свідчить про збереження контрольованого ризик-профілю компаній [1,2].

Такі показники акцентують на необхідності модернізації процесів управління ризиками, зокрема через використання ресурсно-орієнтованих підходів та впровадження систем управління інформацією про ризики (RMIS).

Мета дослідження. Метою цієї статті є дослідження наукових підходів до управління ризиками з позицій ресурсно-орієнтованого підходу та аналіз ефективності використання і диверсифікації ресурсів підприємства у контексті сучасних тенденцій розвитку страхового ринку України. Особлива увага приділяється шляхам розв'язання проблем цього ринку та його окремих сегментів, з акцентом на забезпеченні страхового захисту та сприянні соціально-економічному розвитку країни.

Основний матеріал. Теорія, що лежить в основі цього дослідження, – це ресурсно-орієнтований підхід (RBV). RBV широко використовується в управлінських дослідженнях для пояснення основи стійкої конкурентної переваги в організаціях. Основне положення цієї теорії полягає в тому, що конкурентна перевага організації визначається її власними ресурсами. Згідно з Пенроуз [5], ресурсно-орієнтований підхід пропонує теоретичний погляд на зв'язок між компонентом внутрішнього середовища ERM, системою управління інформацією про ризики та ефективністю фірми. У цьому контексті ефективне управління ризиками суттєво впливає на показники діяльності компанії. Аль-Хадаш [16] та ін. стверджують, що внутрішнє середовище ERM є ключовим організаційним ресурсом, який має високу цінність і важко піддається імітації, і тому може вважатися важливим активом. У поєднанні з іншими внутрішніми можливостями організації цей ресурс може створювати стійку конкурентну перевагу, що дозволяє компаніям реалізовувати стратегії для підвищення операційної ефективності та результативності, а також забезпечувати ефективне управління ризиками. З урахуванням цього аргументу, Нуграха [7] та ін. [9] роблять висновок, що цінність організаційного ресурсу (внутрішнє середовище ERM) можна посилити шляхом додаткових ресурсів (інформаційної системи управління ризиками), що ускладнює для конкурентів відтворення загального ефекту.

Розглянемо більш детально. *Внутрішнє середовище (IE).* Внутрішнє середовище організації формує її атмосферу та визначає основи ризикового управління. Воно охоплює філософію управління ризиками, ставлення до ризику, політики та практики управління персоналом, доброчесність, етичні цінності, а також умови праці. Саме ця атмосфера допомагає працівникам організації ефективно управляти ризиками та створює сприятливе робоче середовище. Процес ризикового управління починається з визначення організаційних підрозділів, які складають систему. Крім того, внутрішнє середовище у рамках управління ризиками підприємства (ERM) визначає, як ризик сприймається фірмою, включаючи її філософію управління ризиками, ставлення до ризику, чесність, етичні цінності та умови праці. Отже, це дослідження визначає внутрішнє середовище ERM як колективну установку в межах організації, яка формує її підхід до ризику. Воно включає спільні переконання та погляди, що керують процесами прийняття рішень, стратегічним розвитком, реалізацією та повсякденною діяльністю. Ризик розглядається як невіддільна (частина/ознака) частина загальної філософії організації та інтегрується у різні аспекти її діяльності.

Система управління інформацією про ризики (RMIS). Інформація є критично важливою для будь-якої організації; без якісних даних компанії не можуть ефективно конкурувати на ринку [10]. Доступ до різноманітної та цінної інформації покращує управління бізнес-змінами та підвищує продуктивність працівників. Інформаційна система управління ризиками (RMIS) є комп'ютеризованою системою, що збирає та обробляє дані, аналізує інформацію та генерує звіти для виявлення та моніторингу подій, претензій та фінансових показників. Визначають RMIS як структуру, що поєднує технології, дані та організаційні процеси для полегшення виявлення, оцінювання та пом'якшення ризиків. Важливо, що акцент тут робиться не лише на технологічному аспекті, але й на інтеграції даних і процесів. RMIS узгоджує практику управління ризиками з цілями організації, забезпечуючи систематичний підхід до ризиків. Система враховує інтегративний характер інформаційного потоку та структурується навколо центрів прийняття рішень [7]. Отже, це дослідження визначає RMIS як комплексну інформаційну систему, що сприяє управлінню ризиками через підтримку моделювання ризиків. Система включає програмні інструменти, бази даних та аналітичні можливості, які дозволяють оцінювати ризики різними методами моделювання. RMIS надає користувачам можливість вводити дані, проводити аналіз ризиків і генерувати важливу інформацію для обґрунтованого прийняття рішень. Крім того, система забезпечує функції для моніторингу ризиків, моделювання сценаріїв та аналізу чутливості, що підвищує ефективність управління ризиками.

Продуктивність фірми (FM). Еволюція бізнес-стратегії, що фокусується на конкурентоспроможності через якість, додаткові послуги та інновації, а також зростання соціальних вимог, зробили поняття продуктивності дуже широким, а його вимірювання різноманітним [11]. Продуктивність часто асоціюється з ефективністю і визначається як «значний результат, досягнутий в управлінні, економіці, торгівлі тощо, що свідчить про конкурентоспроможність, ефективність і результативність в організації та її структурних компонентах». Вона розглядається як досягнення цілей у конкретній діяльності або професії, що вимірюється за встановленими стандартами. За Вілденом та іншими авторами статті [12] продуктивність фірми визначається як здатність досягати запланованих продажів і прибутковості, а також нефінансових показників, порівнюючи з конкурентами. Інші вчені, такі як Мусліх [9], характеризують ефективність фірми як її здатність використовувати наявні ресурси для створення вартості для акціонерів. У цьому дослідженні продуктивність фірми визначається як фінансові та ринкові показники, що демонструють відносний успіх компанії, порівнюючи з конкурентами, включаючи чистий прибуток, частку на ринку та обсяг продажів. Підвищення продуктивності фірми виражається через зростання чистого прибутку, частки ринку та обсягу продажів, порівнюючи з конкурентами.

Взаємозв'язок між внутрішнім середовищем і продуктивністю фірми. Компонент внутрішнього середовища ERM формує ризикову культуру в організації та сприяє усвідомленню ризиків серед працівників. Сильна культура ризику заохочує проактивний підхід до управління, де співробітники беруть активну участь у виявленні та вирішенні ризиків. Це може призвести до покращення ідентифікації ризиків, ефективнішого реагування на них і, в результаті, до підвищення продуктивності фірми. Крім того, внутрішнє середовище ERM створює структури управління та підзвітності в організації. Визначення ролей, обов'язків і ліній підзвітності забезпечує інтеграцію управління ризиками в процеси прийняття рішень на всіх рівнях. Це формує культуру підзвітності, коли працівники несуть відповідальність за управління ризиками у своїй сфері. Ефективне управління та підзвітність покращують результати фірми, зменшуючи ймовірність ризикованих збоїв і підвищуючи відповідність нормативним вимогам. Крім того, попередні емпіричні дослідження виявили кореляцію між внутрішнім середовищем та продуктивністю фірми. Наприклад, А. Хізкія (Hizqiyah, A.), В. Агустін (Agustin, W.) та А. Рахман (Rahman, A.) (2023) [13], та Н. Нуграха (Nugraha, N.) та ін. (2022) [7], показали позитивний і значний вплив внутрішнього середовища на продуктивність фірми (табл. 1).

Таблиця 1

Фактори внутрішнього середовища та їх вплив
на організаційну ефективність: порівняльний огляд

Дослідження	Фактор внутрішнього середовища	Вимірювання впливу	Результати
Н. Нуграха (2022)	Фінансова грамотність, фінансова поведінка, інвестиції	Індекс відповіді респондентів: 3.91–4.49 (шкала 1–5)	Високі оцінки фінансової грамотності корелюють з кращими рішеннями в інвестиціях та продуктивністю
А. Хізкія, В. Агустін, А. Рахман (2023)	Освітні ініціативи, розвиток критичного мислення	Зростання показників ефективності: +12–20%	Використання технологій та інтерактивних методик навчання покращило продуктивність учасників навчального процесу

Джерело: систематизовано авторами за матеріалами [7,13]

Дослідження з таблиці 1 демонструють, що внутрішнє середовище, таке як фінансова грамотність або цифровізація, має значний вплив на продуктивність організацій.

Результати дослідження Н. Нуграха (Nugraha, N.) (2022) [7] щодо індексів відповідей респондентів за різними категоріями питань (LK) представлено на рис. 1.

Червона лінія на графіку відображає середнє значення цих індексів.

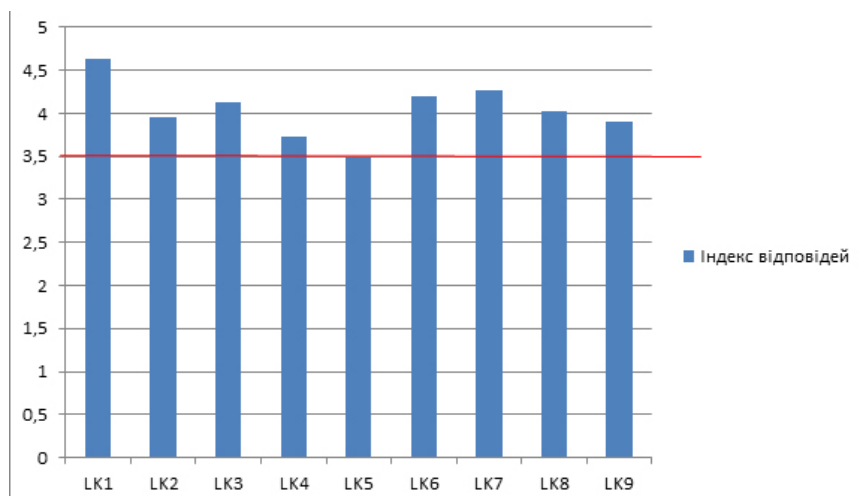


Рис. 1. Результати дослідження Н. Нуграха (2022)

Джерело: складено авторами на основі [7]

Категорії LK1–LK9 представляють окремі питання, оцінювані респондентами у рамках дослідження, і спрямовані на вимірювання рівня фінансової грамотності та поведінки. Ось що вони означають:

- LK1: «Фінансові знання важливі для добробуту та успіху як зараз, так і у майбутньому».
- LK2: «Маю достатньо знань, щоб уникати фінансових труднощів».
- LK3: «Знання фінансових інструментів допомагає мені приймати обґрунтовані рішення».
- LK4: «Я регулярно перевіряю свої фінансові звіти».
- LK5: «Я ефективно керую своїм бюджетом».
- LK6: «Мої знання дозволяють уникати фінансових сумнівів».
- LK7: «Я відчуваю себе впевненим у фінансових питаннях».
- LK8: «Я можу планувати свої витрати та заощадження на майбутнє».
- LK9: «Я знаю, як використовувати доступні фінансові ресурси».

Оцінювання цих питань здійснювалося за шкалою від 1 (мінімальна згода) до 5 (повна згода), а отримані індекси відображають середнє значення для кожного з цих пунктів.

Виходячи з результатів попередніх досліджень, та з того, що стверджують теорії, було сформульовано таку гіпотезу:

P1: Внутрішнє середовище має позитивний вплив на продуктивність фірми у страхових компаніях (Рис. 2).

Модераційна роль системи управління ризиками. Теорія ресурсного підходу (Resource-Based View, RBV) надає теоретичну основу для розуміння, як RMIS впливає на взаємозв'язок між внутрішнім середовищем і ефективністю компанії. Згідно з RBV, фірми можуть досягти стійкої конкурентної переваги, використовуючи свої унікальні ресурси та можливості [3]. Внутрішнє середовище, включаючи організаційну культуру, процеси та системи, розглядається як цінний ресурс, що може позитивно впливати на продуктивність фірми [4]. RMIS, як система, що підтримує процеси управління ризиками, здатна підвищити ефективність внутрішнього середовища шляхом полегшення збору, аналізу та поширення інформації про ризики. Інтегруючи методи управління ризиками з внутрішнім середовищем, RMIS сприяє покращенню прийняття рішень і, відповідно, підвищенню продуктивності фірми.

Емпіричні дослідження також вказують на модераційний вплив RMIS на зв'язок між внутрішнім середовищем і продуктивністю компанії. Наприклад, дослідження С. Мунір (Muneer) (2020) [15] виявило значну і позитивну кореляцію між RMIS і показниками діяльності фірми. Аналогічно, Рауф (Rauf) та ін. (2020) досліджували фактори, що впливають на впровадження корпоративного управління ризиками (ERM) у державних університетах Малайзії, та виявили, що RMIS сприяє співпраці між різними зацікавленими сторонами в управлінні ризиками. Виходячи з цих емпіричних висновків і теоретичних основ, пропонується така гіпотеза: P2: Чим вищий рівень RMIS, тим сильніше взаємозв'язок між внутрішнім середовищем і продуктивністю страхових компаній (Рис. 2).

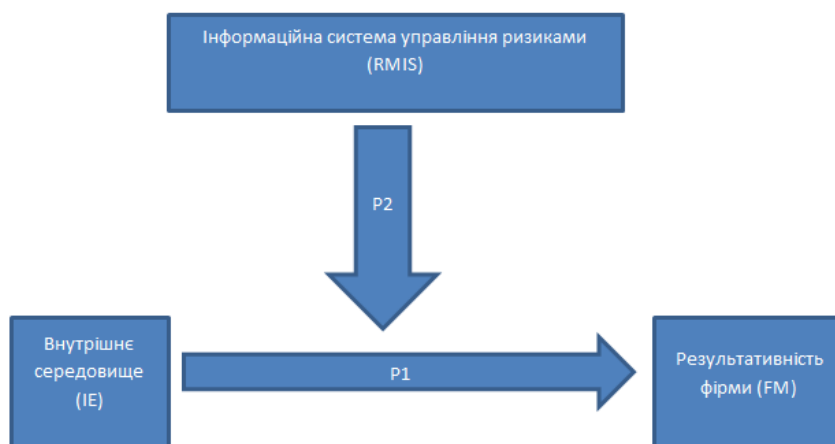


Рис. 2 . Структура взаємозв'язків, використана у дослідженні
Джерело: складено авторами на основі [15]

Так, ресурсно-орієнтований підхід (Resource-Based View, RBV) може бути застосований до організаційно-економічного управління фінансовими ризиками у страховій діяльності. Цей підхід зосереджується на тому, що унікальні внутрішні ресурси компанії, такі як системи управління ризиками, компетентність працівників, технології та управлінські процеси, можуть забезпечити стійку конкурентну перевагу.

У контексті страхових компаній це означає, що ефективне управління фінансовими ризиками, яке спирається на внутрішні ресурси та можливості компанії (наприклад, інформаційні системи для оцінки ризиків, методи управління капіталом та аналітичні інструменти), може підвищити їх ефективність і забезпечити стійку конкурентоспроможність на ринку.

Внутрішнє середовище організації має ключове значення для управління ризиками, оскільки воно формує культуру та основи, на яких будується ризикове управління [14]. Це середовище визначає, як ризики сприймаються та обробляються в організації, і включає такі елементи, як філософія управління ризиками, ставлення до ризику, політики та практики управління людськими ресурсами, а також етичні цінності.

Атмосфера, створена у внутрішньому середовищі, впливає на здатність працівників ефективно справлятися з ризиками. Процес управління ризиками починається з ідентифікації структурних підрозділів організації [14]. Внутрішнє середовище ERM визначає, як фірма сприймає ризик, включаючи управлінську філософію, чесність і етичні цінності, а також робочі умови (Рис. 3).

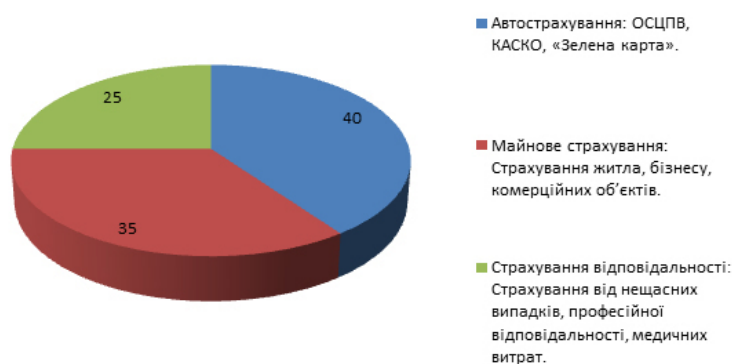


Рис. 3. Частки премій за видами страхування в Україні у 2024 році
Джерело: складено авторами на основі [1]

Основним внеском у зростання страхових премій у 2024 році стали автострахування, майнове страхування та страхування відповідальності, що відображає зміну попиту на ринку. Така ситуація підкреслює важливість гнучкого управління ресурсами, щоб забезпечити адаптацію до нових умов і підтримати стратегічну гнучкість компаній (Рис. 2).

Також зростання власного утримання ризиків через обмеженість перестраховування

демонструє важливість оптимального розподілу ресурсів між ризиковими сегментами, що сприяє досягненню балансу між стабільністю та прибутковістю.

Висновки. Дослідження наукових підходів до забезпечення стратегічної гнучкості страхової компанії дозволило визначити це поняття як ключовий принцип підтримки стійкості та життєздатності компанії. Стратегічна гнучкість досягається завдяки ефективній організації діяльності, оптимальній структурі активів і мобільності ресурсів, що забезпечує готовність компанії до несподіваних змін у внутрішньому середовищі та на ринку. Розгляд стратегічної гнучкості здійснюється через три взаємопов'язані аспекти: «Внутрішнє середовище (IE)», «Система управління інформацією про ризики (RMIS)» і «Продуктивність фірми (FM)». Особливу увагу приділено стратегічним варіантам, які є пріоритетними для управління ризиками. Ці варіанти включають процеси прогнозування, розробки та реалізації сценаріїв реагування, що охоплюють як ресурсну, так і процесну гнучкість компанії.

Аналіз статистичних даних показав, що вдосконалення управління ресурсами є ключовим фактором для досягнення стратегічної гнучкості страхових компаній. Зростання премій і виплат, поряд зі скороченням кількості компаній, свідчить про необхідність адаптації до нових умов через інноваційні підходи до управління ризиками.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на детальний аналіз процесу розробки стратегічних варіантів для ідентифікації та мінімізації ризиків. Це сприятиме досягненню довгострокових цілей і конкурентних переваг страхової компанії.

Список літератури

1. Моторне (транспортне) страхове бюро України. Статистичні дані щодо кількості укладених договорів, страхових випадків та виплат. URL: <https://mtsbu.ua/about/statistics> (дата звернення: 25.12.2024).
2. Організація економічного співробітництва та розвитку. Звіт про політику в сфері малого та середнього підприємництва в країнах Східного партнерства. URL: https://www.oecd.org/en/publications/sme-policy-index-eastern-partner-countries-2024_3197420e-en.html (дата звернення: 25.12.2024).
3. Barney, J. Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*. 1991. Vol.17(1), P. 771–792.
4. Barney, J. B., Ketchen, D. J., Wright, M. (2011). The future of resource-based theory. Revitalization or decline. *Journal of Management*, 2011. Vol. 37(5), P. 1299–1315.
5. Penrose, E. T. The theory of the growth of the firm. New York. John Wiley. 1959.
6. Richardson, G. B. The organization of industry. 1972. *Economic Journal*. Vol. 82, P. 883–896.
7. Nugraha, A. T., Wahyudi, R., Fauzi, A. M., Sunarti, S. (2022). Ecodesign. Internal environmental management. Just-in-time system and orgaational performance. Analysis of the moderating role of trust. *Jurnal Manajemen Indonesia*. 2022. Vol. 22(3). P. 396–405.
8. Єршова Н. Ю. Стратегічний управлінський облік в умовах інноваційно-орієнтованої моделі економіки: монографія. Харків: Лібуркіна Л. М. 2019. 391 с.
9. Muslih, M., Sugianti, I., Simanjuntak, D. F., Rahadi, D. R. (2020). The impact of IT management and enterprise risk management on the performance of state-owned enterprises in the non-public financial sector. Considering corporate governance. *International Journal of Science and Society*. 2020. Vol. 2(4). P. 446–466.
10. Гринько Т. В., Гвініашвілі Т. З. Організаційні зміни на підприємстві в умовах його інноваційного розвитку. *Економічний часопис-XXI*. 2015. № 1-2(2). С. 51–54.
11. Єршова Н., Кривицька О., Харчук Ю. Формування обліково-аналітичної інформації суб'єктами господарювання в умовах реалізації концепції сталого розвитку. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2021. № 2(37). С. 86–94. DOI: 10.18371/fcaptr.v2i37.229931.
12. Wilden, R., Gudergan, S. P., Nielsen, B. B., Lings, I. (2013). Dynamic capabilities and performance. Strategy, structure and environment. *Long Range Planning*. 2013. Vol. 46(1-2). P. 72–96.
13. Hizkia, A., Agustin, V., Rahman, A. (2023). Development of a biology e-module based on the PjBL-STEAM model to improve students' collaboration skills. *BIOEDUKASI. Jurnal Biologi dan Pembelajarannya*. 2023. Vol. 21(2). P. 117–127. DOI 10.20473/jbpe.v21i2.12344.
14. Єршова Н., Гринько А. Обліково-аналітичне забезпечення прийняття фінансових рішень при управлінні платоспроможністю підприємства. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки)*. 2023. № 2. С. 23–30. DOI: 10.20998/2519-4461.2023.2.23.

15. Muneer, S. Enterprise risk management and the efficiency of manufacturing companies in Pakistan. Does stock ownership matter. *International Transaction Journal of Engineering, Management & Applied Sciences & Technologies*. 2020. Vol. 11(8). P. 1–13. URL: <https://tuengr.com/V11A/11A8S.pdf> (дата звернення: 25.12.2024).
16. Al-Khadash, H. A. Jiries, J. R. U.S. Embassy – Jordan. (2017). Implementation of COSO enterprise risk management in Jordanian commercial banks and its impact on financial performance. *International Journal of Business and Management*. 2017. Vol. 6(3), P. 208–233.

References

1. Motor Insurance Bureau of Ukraine. (2024). Statistical data on the number of concluded contracts. Insurance cases and payments. Retrieved from <https://mtsbu.ua/about/statistics> (accessed 25 December 2024). [In Ukrainian].
2. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2024). SME policy index for Eastern Partnership countries. Retrieved from https://www.oecd.org/en/publications/sme-policy-index-eastern-partner-countries-2024_3197420e-en.html (accessed 25 December 2024).
3. Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 771–792.
4. Barney, J. B., Ketchen, D. J., Wright, M. (2011). The future of resource-based theory. Revitalization or decline. *Journal of Management*, 37(5), 1299–1315.
5. Penrose, E. T. (1959). *The theory of the growth of the firm*. New York. John Wiley.
6. Richardson, G. B. (1972). The organization of industry. *Economic Journal*, 82, 883–896.
7. Nugraha, A. T., Wahyudi, R., Fauzi, A. M., Sunarti, S. (2022). Ecodesign. Internal environmental management. Just-in-time system and organizational performance. Analysis of the moderating role of trust. *Jurnal Manajemen Indonesia*, 22(3), 396–405.
8. Yershova, N. Yu. (2019). Strategic management accounting in the conditions of an innovation-oriented economy. Monograph. Kharkiv. Liburkina L. M. [In Ukrainian].
9. Muslih, M., Sugianti, I., Simanjuntak, D. F., Rahadi, D. R. (2020). The impact of IT management and enterprise risk management on the performance of state-owned enterprises in the non-public financial sector. Considering corporate governance. *International Journal of Science and Society*, 2(4), 446–466.
10. Hryenko, T. V., Hvinashvili, T. Z. (2015). Organizational changes in an enterprise under conditions of its innovative development. *Ekonomichnyi Chasopys-XXI*, 1-2(2), 51–54. [In Ukrainian].
11. Yershova, N., Kryvytska, O., Kharchuk, Yu. (2021). Formation of accounting and analytical information by economic entities in the context of the implementation of the sustainable development concept. *Financial and Credit Activity. Problems of Theory and Practice*, 2(37), 86–94. DOI 10.18371/fcaptp.v2i37.229931. [In Ukrainian].
12. Wilden, R., Gudergan, S. P., Nielsen, B. B., Lings, I. (2013). Dynamic capabilities and performance. Strategy, structure and environment. *Long Range Planning*, 46(1-2), 72–96.
13. Hizkia, A., Agustin, V., Rahman, A. (2023). Development of a biology e-module based on the PjBL-STEAM model to improve students' collaboration skills. *BIOEDUKASI. Jurnal Biologi dan Pembelajarannya*. 21(2). 117–127. DOI 10.20473/jbpe.v21i2.12344.
14. Yershova, N., Hryenko, A. (2023). Accounting and analytical support for financial decision-making in enterprise solvency management. *Visnyk of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" (Economic Sciences)*, 2, 23–30. DOI 10.20998/2519-4461.2023.2.23. [In Ukrainian].
15. Muneer, S. (2020). Enterprise risk management and the efficiency of manufacturing companies in Pakistan. Does stock ownership matter. *International Transaction Journal of Engineering, Management & Applied Sciences & Technologies*, 11(8), 1–13. Retrieved from <https://tuengr.com/V11A/11A8S.pdf> (accessed 25 December 2024).
16. Al-Khadash, H. A. Jiries, J. R. U.S. Embassy – Jordan. (2017). Implementation of COSO enterprise risk management in Jordanian commercial banks and its impact on financial performance. *International Journal of Business and Management*, 6(3), 208–233.

Стаття надійшла до редакції 08.01.2025

Прийнята до публікації 19.01.2025